

Jak na žákovské kampaně? S odvahou.

.....
Sborník příkladů dobré praxe

loeland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

| Nadace OSF

Co jste si na žákovských kampaních nejvíce užili?

O použité výstavy byl v regionu velký zájem a půjčili jsme je dalším čtyřem školám.

Mám radost, když mohou žáci svoji kampaň sami prezentovat a tím se posouvají ve svých zkušenostech.

Žáci překonali ostych a nebáli se oslovit kolemjdoucí.

Obsah

O projektu „Aktivní občanství v globálních souvislostech“	5
Cíle udržitelného rozvoje a OSN.....	6
Globální rozvojové vzdělávání a osvěta	7
Proč organizovat kampaň?.....	8
Žákovské kampaně pro veřejnost.....	10
Inspirativní příklady dobré praxe	12

ARPOK – Globální témata do škol

Jsme vzdělávací organizace, která od roku 2004 přináší do škol globální rozvojové vzdělávání (GRV). Pomáháme učitelům s výukou aktuálních témat dneška, jako jsou např. odpovědná spotřeba, migrace, chudoba či klimatická změna. Zároveň o nich otevřeně mluvíme se žáky a informujeme veřejnost. Podporujeme tak otevřenou a tolerantní společnost a aktivní zapojení lidí do dění kolem sebe.

Vizí ARPOKu je podílet se na udržitelném rozvoji světa a na vytváření společnosti, která je Aktivní, Respektující a Otevřená, vnímá Propojenost a Komplexnost světa a přijímá svůj díl zodpovědnosti.

www.arpok.cz

O projektu

„Aktivní občanství v globálních souvislostech“

Do dvouletého projektu, který vedla organizace ARPOK, o.p.s., se v letech 2020–2022 zapojilo dvanáct škol z Olomouckého a Moravskoslezského kraje a Kraje Vysočina. Jednotlivé školní žákovské týmy a pedagogové pracovali s globálními tématy, konkrétně s vybranými Cíli udržitelného rozvoje. Společně připravili a **zrealizovali kampaně pro veřejnost, které reagovaly na aktuální problémy místních komunit a zároveň měly globální přesah.** Žáci také absolvovali workshopy a učitelé vzdělávací semináře. Pedagogové vedli své žáky k pochopení propojenosti dění ve světě, k tomu, aby nebyli lhostejní k sobě, svým blízkých, spolužákům, ani ke svému okolí. Po ukončení žákovských kampaní se v daném školním roce konaly pro žáky žákovská soutěž a panelová diskuze. Partnerem projektu byla Knihovna města Olomouce.

Více o projektu:

<https://arpok.cz/projekty/aktivni-obcanstvi-v-globalnich-souvislostech/>

Do projektu se zapojily tyto školy:

Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Svatoplukova 11; Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Dvorského 33; Základní škola a Mateřská škola Aloise Štěpánka, Dolany; Základní škola Prostějov, ul. E. Valenty 52; Základní škola a Mateřská škola Ptení; Základní škola Floriána Bayera, Kopřivnice; Základní škola a Mateřská škola Mořkov,

okres Nový Jičín; Základní škola a Mateřská škola Maleč; Základní škola a Mateřská škola Ostrava – Dubina, V. Kosaře 6; Gymnázium, Olomouc – Hejčín; Střední odborná škola obchodu a služeb Olomouc, Štursova 14; Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683.

Poděkování

Chceme poděkovat všem pedagogům a jejich žákům, kteří s ARPOKem v projektu „Aktivní občanství v globálních souvislostech“ spolupracovali. Za spolupráci děkujeme také partnerovi projektu Knihovně města Olomouce. Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska. Dále za podporu projektu děkujeme Nadačnímu fondu Pomozme dětem žít lépe a firmě Edhouse, s. r. o.

„Máme radost, že jsme mohli pomoci dětem v aktivitách nad rámec školní výuky. Rádi jsme část projektu podpořili v rámci našeho programu Edhouse pomáhá.“
Mgr. Radoslav Slovák, spolumajitel společnosti Edhouse s. r. o.

Cíle udržitelného rozvoje a OSN

Cíle udržitelného rozvoje: 2015–2030

Sustainable Development Goals (SDGs)
www.osn.cz

„Hlavním smyslem Cílů udržitelného rozvoje je, aby všichni lidé na zemi mohli žít důstojný život bez chudoby, hladu a nerovnosti, a mohli plně rozvinout svůj potenciál. Každého z nás SDGs zavazují, abychom byli zodpovědnými obyvateli planety, kteří berou ohled na lidi i ekosystémy a podporují opatření v oblasti klimatických změn, na nichž závisí životy nás všech. Jsme první generací, která může odstranit extrémní chudobu na Zemi, a zároveň poslední generací, která může zabránit nejhorším dopadům globálního oteplování, než bude příliš pozdě.“ Takto výstižně charakterizuje SDGs bývalý šéf Organizace spojených národů Pan Ki-mun. Cílům udržitelného rozvoje předcházela soubor osmi Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs) stanovený pro roky 2000–2015.

Organizace spojených národů (OSN)

Tato největší mezinárodní organizace vznikla v roce 1945. Jejím úkolem je udržovat ve světě mír a bezpečnost a pomáhat řešit světové problémy. Prosazuje respekt k lidským právům a státům poskytuje podporu ke spolupráci. OSN má 193 členů (států).

Co je udržitelný rozvoj?

Udržitelný rozvoj tvoří nový rámec strategie civilizačního rozvoje. Vychází z klasické a široce přijaté definice Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987, která považuje rozvoj za udržitelný tehdy, naplní-li potřeby současné generace, aniž by ohrozil možnosti naplnit potřeby generací příštích. Dnes je kladen důraz na potřeby rozvoje a vzájemné rovnováhy sociálního, ekonomického a environmentálního pilíře udržitelnosti. Česká republika musí plnit své mezinárodní závazky k udržitelnému rozvoji z pozice hospodářsky vyspělé země, tj. sdílení globální a regionální zodpovědnosti při respektování specifík a zájmů ČR.

Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- Sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech,
- Účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů,
- Udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Globální rozvojové vzdělávání a osvěta

GRV přispívá k utváření udržitelného světa a staví na těchto principech:

Holistický pohled na svět

Současný svět je propojený celek.

Globální odpovědnost

Každý z nás je součástí globálního společenství.

Solidarita a sociální spravedlnost

Jsme solidární s lidmi v obtížných situacích a jsme ochotni pomáhat.

Otevřenost a kritické myšlení

Jsme otevření k informacím, názorům a respektujeme rozmanitost.

Participace a partnerství

Aktivně se zapojujeme do řešení lokálních i globálních výzev.

Globální rozvojové vzdělávání a rozvoj kompetencí

GRV rozvíjí předmětové kompetence nezbytné pro zvládnutí jednotlivých výukových předmětů a globálních témat.

Globální témata rozvíjejí tyto kompetence:

- Získávání a zpracovávání informací o lokálních a globálních tématech.
- Analýza globálních procesů a souvislostí.
- Rozhodování se s ohledem na globální odpovědnost.

Další důležité kompetence, které GRV pomáhá rozvíjet:

- Práce s textem – porozumění, třídění informací.
- Kritické myšlení – přemýšlet a diskutovat o citlivých a komplexních tématech.
- Komunikační dovednosti – respektovat jiné názory a komunikovat vlastní.
- Řešení problémů – zaujímat aktivní postoj k lokálním i globálním problémům.
- Kreativní myšlení – hledat neotřelá řešení globálních problémů a uvažovat o nich.

Proč organizovat kampaň?

Mám dobrý pocit z toho, že můžu pracovat na něčem, co má smysl a přesahuje mě.

Kampaň mi přinesla úplně nový směr myšlení.

Abychom chránili přírodu, protože ji máme rádi a chceme, abychom žili v hezkém prostředí.

Výsledek byl hmatatelný a můžeme podpořit dva projekty – želvy v ohrožení a některou z českých ZOO.

Skoro ve všem je palmový olej, ale dá se mu vyhnout. Nikdo neříká, že ho nesmíme používat, ale dá se to omezit.

Je důležité poskytnout žákům co nejvíc informací o genderu, aby si mohli vytvořit vlastní kvalitní názor a nenechávali se ovlivňovat stereotypy, které na ně útočí ve všedním životě.

Zaujalo mě, že v Etiopii, když žák zamešká 20 dní ve škole, tak propadne. To by u nás propadlo moc žáků, kteří si nevědí, že mohou chodit do školy a učit se.

Chceme ukázat, že se nemusí tolik plýtvat jídlem a že se dál může použít.

Nejvíc mě motivuje vědomí, že můžeme pomoci někomu jinému. Myslím, že je to pro žáky dobrý příklad do života.

Když teď nakupuji oblečení, tak se snažím o tom přemýšlet.

Zjistili jsme, že nerovnosti mezi muži a ženami jsou někdy velké, že je to nefér, že se svět posouvá kupředu, ale že někteří lidé jsou stále zaostalí ve svých názorech.

Radost jsem měla, že při porovnávání odlišností v české a etiopské škole žáci pochopili význam vzdělání a ocenili, jak se mají ve své české škole dobře, že je hezká, vybavená, že mají lavice a pomůcky a že nemusí místo školy těžce pracovat.

Naučili jsme se spolupracovat, dotáhnout věci do konce, organizovat, komunikovat, zpracovávat video, nebýt lhotejní.

Bavilo mě to, dověděl jsem se nové informace, zasportoval jsem si a zapojila se i nová spolužačka z Ukrajiny.

Když si čistíme zuby, tak nám po celou tu dobu nemusí téct voda, můžeme ji zastavit a potom ji znovu pustit na opláchnutí kartáčku.

Kolegové teď mají větší povědomí o globálních tématech, věnují se jim a pravidelně je zařazují do výuky.

Cítíte se prostě dobře, že jste udělali něco dobrého.

Žákovské kampaně pro veřejnost

Ve sborníku vám představujeme inspirační kampaně pro veřejnost, které v letech 2021–2022 za pomoci svých učitelů a učitelky zorganizovaly týmy žáků ze dvanácti škol, které se zapojily do projektu „Aktivní občanství v globálních souvislostech“.

Na některých školách již žáci i učitelé podobné projekty s globálními tématy dříve realizovali, a proto využili svých zkušeností. Většina žákovských týmů připravovala jednotlivé akce v roce 2021 online a jak sami žáci při hodnocení uvedli, bylo to pro ně ze začátku obtížné, ale dokázali se přizpůsobit a naučili se mnoha novým věcem.

Témata kampaní, kterým se žáci rozhodli věnovat, vycházela z Cílů udržitelného rozvoje a byla různorodá. Jednalo se např. o témata jako ochrana životního prostředí a přírody, voda a biodiverzita v krajině, problematika palmového oleje, pomoc ohroženým druhům zvířat, plýtvání potravinami, šetření vodou, třídění odpadu, udržitelná móda, ale i pomoc Ukrajině formou charitativních sbírek.

Co však všechna tato témata spojovalo? Hlavně to, že je žáci vnímají jako aktuální, že se jich samotných dotýkají a zároveň, že mají globální přesah. Žáci vidí smysl v organizování a pořádání takovýchto kampaní a věří, že mohou pozitivně ovlivňovat a měnit věci nejen ve svém okolí.

Pokud byste se svými žáky chtěli podobnou kampaň či akci zorganizovat, doufáme, že v tomto sborníku objevíte řadu nápadů a námětů. Pomoci vám v tom může také sborník s názvem „[Myslete na svět! Jak vytvořit vlastní kampaň?](#)“, který vydal ARPOK v roce 2020. V něm najdete doporučení, jak můžete kampaň plánovat, realizovat a hodnotit nebo kde se dále inspirovat.

Základní škola a Mateřská škola Ptení
Chráníme přírodu – hmyzí hotel

Inspirativní příklady dobré praxe

Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Dvorského 33

Kalendář Cílů udržitelného rozvoje

Tým žáků se v roce 2021 rozhodl seznámit spolužáky i veřejnost se dvanácti Cíli udržitelného rozvoje prostřednictvím kalendáře na rok 2022. Žáci 2. stupně kreativně ztvárnili každý měsíc roku pomocí jednotlivých cílů, kdy každý z nich upozorňuje na jiné téma. Tvůrci kalendáře se věnovali okruhům, jako jsou konec chudoby a hladu, podpora zdraví a kvalitního života, ale i rovnost mužů a žen. Nejzdařilejší díla, která žáci vytvořili kresbou, malbou, akční tvorbou, ale i fotografiemi, pak byla do kalendáře zařazena. Představili jej na akci pro veřejnost v září 2021.

Výstava o globálních problémech

Cílem kampaně v roce 2022 bylo seznámit veřejnost s vybranými globálními problémy např. zdraví obyvatel a kvalitní život, dostupnost zdravotní péče a zdravý životní styl, klimatické změny a klimatická opatření, mír ve světě, problematika dětské práce, odpovědné spotřeby a výroby. Žáci výtvarně ztvárnili jednotlivé problémy v podobě výkresů, které byly vystaveny před školou a přístupné veřejnosti. Do kampaně se zapojili žáci 1. i 2. stupně ZŠ.

Má smysl zajímat se o globální problémy?

Měli bychom se o planetu trochu starat, protože je to jediná planeta, na které se dá dýchat, takže když se zničí, tak prostě už nebudeme moci žít.

Žákyně ZŠ a MŠ Olomouc, Dvorského 33

**ZŠ a MŠ Olomouc,
Dvorského 33**
Kalendář Cílů udržitelného rozvoje

Základní škola a Mateřská škola Ptení

Chráníme přírodu

Žáci ze ZŠ Ptení připravili v roce 2021 pro spolužáky čtyři výzvy ke Dni Země. V 1. výzvě si žáci vyzkoušeli více šetřit vodou a elektřinou, zůstali několik hodin off-line, obědvali v přírodě a ušili si látkové tašky. Ve 2. výzvě se z žáků stali malí kutilové, kteří vyráběli krmítka a pítka pro ptáky a hmyzoviště pro brouky. Ve 3. výzvě vyrazili žáci do přírody a pozorovali probouzející se jaro a svá oblíbená místa v okolí. Zasadili semínka rostlin, starali se o ně a všímali si, jak rostou. Ve 4. výzvě se zaměřili na ochranu a péči o naši planetu.

Co jste se během kampaně naučili?

Neuškodit přírodě. Dělal jsem výzvu bez mobilu a splnila jsem ji a bylo to vlastně snadnější, než jsem si myslela.
Žákyně ZŠ a MŠ Ptení

Bez palmového oleje:

Zachraňte orangutany

Cílem žákovské kampaně v roce 2022 bylo informovat veřejnost o dopadech kácení tropických deštných lesů kvůli pěstování palmy olejné a motivovat lidi k nákupu potravin bez palmového oleje. Pro účastníky akce bylo zajištěno bohaté občerstvení, které napekli žáci a rodiče školy. Výtěžek z prodeje (10 056 Kč) byl věnován organizaci [Sumatran Orangutan Conservation Programme](#) na záchranu orangutanů. V rámci zábavného odpoledne se účastníci dozvěděli, kde se tropické deštné lesy vyskytují, proč se kácí a jaké jsou dopady na životní prostředí. Děti si mohly vyrobit zápich do květináče v podobě zvířat žijících v deštných pralesích nebo si poskládat puzzle.

ZŠ a MŠ Ptení

Chráníme přírodu,
mandala z přírodnin

Cíl 16: Mír, spravedlnost a silné instituce

Cíl 15: Život na souši

Cíl 14: Život ve vodě

Cíl 13: Klimatická opatření

Cíl 12: Odpovědná výroba a spotřeba

Cíl 11: Udržitelná města a obce

Cíl 10: Méně nerovností

Cíle udržitelného rozvoje

17 Cílů udržitelného rozvoje představuje program rozvoje na roky 2015–2030. Na formulaci SDGs se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské

Cíl 1: Konec chudoby

Cíl 2: Konec hladu

Cíl 3: Zdraví a kvalitní život

Cíl 4: Kvalitní vzdělání

Cíl 5: Rovnost mužů a žen

Cíl 6: Pitná voda, kanalizace

Cíl 7: Dostupné a čisté energie

Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst

Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktura

ného rozvoje

společnosti, podnikatel-
ské sféry, akademické
obce i občané ze všech
kontinentů. Agendu udr-
žitelného rozvoje ofici-
álně schválil summit OSN
v roce 2015 v New Yorku.

Základní škola a Mateřská škola Maleč

Voda a biodiverzita v krajině

Žákovský tým se v roce 2021 zaměřil na význam vody, její zadržování v krajině a na důležitost stromů a biodiverzitu v přírodě. Toto téma žáci představili spolužákům formou naučné stezky vedoucí okolo místního rybníka a připravili pro ně i další program. Spolupracovali rovněž se Zemědělským družstvem Maleč, kdy se zasadili o tradici vysazování stromů v obci při narození dítěte. Žáci navázali spolupráci i s místními potravináři a bezobalovým obchodem, které nabízejí občanům pro nákup látkové tašky, které usílí učitelé a rodiče žáků.

Palmový olej

V rámci žákovské kampaně v roce 2022 byla ve škole nainstalována výstava „Na čem smaží Indonésie“ od organizace Glopolis. Žáci během výuky vypracovávali různé úkoly, které na tuto výstavu navazovaly. Vybraní žáci pak svým spolužákům prezentovali konkrétní globální problém, na který se zaměřili (např. palmový olej, módní průmysl a „fast fashion“, znečištění moří). Hlavní akcí však byl „Den bez palmového oleje“, který žáci oslavili obědem bez palmového tuku a ve skladu potravin školní jídelny zjišťovali, jaké potraviny používané k vaření obsahují palmový olej. Žákovský tým se však také zaměřil na záchranu mořských želv, a to formou charitativní výstavy, při které návštěvníci mohli věnovat dobrovolný příspěvek na jejich záchranu a ochutnat žáky připravené občerstvení.

K jaké změně jste chtěli kampaní přispět?

*Aby lidé třídili odpad, neplýtvalo se tolik jídlem a tím se chránila víc příroda. Teď třeba jezdím na místa, kde jsem jezdila jako malá, všude byly lesy a teď je to všechno vykácené. Je mi to líto.
Žákyně ZŠ a MŠ Maleč*

ZŠ a MŠ Maleč

Voda a biodiverzita v krajině

Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683

V ohrožení!

Žáci tohoto gymnázia se v roce 2021 zaměřili na pomoc ohroženým druhům zvířat v České republice i ve světě. Spolu s pedagogy připravili pro ostatní spolužáky prezentaci pro výuku o této problematice. Zájemci z řad žáků a pedagogů i rodičů se zúčastnili charitativní cyklojízdy, mohli si u místního rybníka prostudovat informativní stezku a také se zapojili do aukce háčkovaných zvířátek. Výtěžek z akcí, který přesáhl 17 000 Kč, věnovali žáci na činnost [zlinské ZOO](#), na pomoc [zvířatům v českých záchranných stanicích](#) a také [na ochranu mořských želv](#).

Odpovědná spotřeba a odpady, pomoc Ukrajině

V roce 2022 zorganizoval žákovský tým za podpory vedení gymnázia a svých pedagogů řadu akcí. Jednotčím tématem byla odpovědná spotřeba a odpady např. na Výstavě na stromech a v Soutěži v mikroregionu Střední Haná. Další svoji energii a nadšení vynaložili žáci do charitativních sbírek – sbírali papír, pořádali burzu nepotřebných hraček, školních potřeb a knížek a zapojili se do pomoci Ukrajině, kdy se jim podařilo pro Červený kříž zorganizovat materiální sbírku a za částku 82 000 Kč zajistili potřebné léky do ukrajinské nemocnice v Ternopilu.

Co jste se během kampaně naučili?

Hodně věcí – spolupracovat, spojit se s ostatními, udělat video a taky dotáhnout věci do konce a nebýt lhostejní. Měli jsme radost, že to k něčemu je.
Žák Gymnázium, Kojetín

**Gymnázium, Kojetín,
Svatopluka Čecha 683**

V ohrožení! Charitativní aukce háčkovaných zvířátek

Gymnázium, Olomouc – Hejčín

Šetříme vodou!

Cílem žákovského týmu bylo v roce 2021 přimět spolužáky i veřejnost šetřit vodou v domácnosti a zároveň je informovat o problematice plýtvání vodou a o znečištění moří a oceánů ve světě. Účastníci kampaně měli od 13. do 24. 9. 2021 zodpovědět dvanáct kvízových otázek a osprchovat se co nejrychleji během písničky, která trvala 1:52 minut. Píseň a video k ní vymysleli a nahráli žáci souboru Hejčičan. Kampaně se účastnilo 360 lidí a vítězové se plavili na raftech a na lodi v Olomouci.

Férový piknik na sousedské slavnosti a Férová sbírka pro Ukrajinu

V roce 2022 oslovilo žákovský tým téma Fairtrade. Na sousedské slavnosti, která se konala ve spolupráci s dalšími školami, organizacemi a Komisemi místních částí Olomouc – Hejčín a Řepčín, připravili žáci stánek, kde kromě informování návštěvníků také nabízel vlastníručně upečené fairtradové koláče, muffiny a buchty. Akci navštívilo přibližně 600 účastníků. Do pomoci Ukrajině se zapojili formou materiální sbírky pro Potravinovou banku Olomouc, kdy se díky dárcům podařilo naplnit 26 beden od banánů trvanlivými potravinami, šampony, mýdly a dalšími výrobky.

Zaznamenali jste po kampani nějakou změnu u svých spolužáků, kamarádů nebo rodičů?

U mě to byla změna ze strany rodičů. Mám mamku ekoložku, proto se zajímala, ale třeba tatka tohle téma nikdy úplně neměl rád, ale teď se se mnou o tom dokáže i bavit.
Žákyně Gymnázium, Olomouc – Hejčín

**Gymnázium,
Olomouc – Hejčín**
Šetříme vodou!

Základní škola Prostějov, ul. E. Valenty 52

Jak mám třídit odpad?

Tým žáků z 2. stupně se v roce 2021 zabýval tématem odpadů, jejich tříděním a recyklací v souvislosti s globálními problémy. Pro žáky z 1. stupně zorganizovali žáci interaktivní odpoledne, na kterém na jednotlivých stanovištích žáky seznamovali především se zásadami třídění odpadu. V naučných aktivitách jako např. v paměťové hře Obaly, v zábavných pracovních listech, pomocí kreslení poslepu, ale i při poznávání hmyzu mohli zjistit, jaké mají vědomosti a dozvěděli se mnoho nového. Pro rodiče vytvořili žáci v remízku před školou také výstavu s názvem Mezi stromy.

Gender a genderové stereotypy

Žáci se za podpory svých učitelek v roce 2022 zabývali tématem genderu, genderovými stereotypy a sexismem z několika úhlů pohledu. Ze začátku v nich toto téma budilo obavy, jak bude přijato, ale na závěr projektu byli rádi, že se jím zevrubněji zabývali. Ve výtvarné výchově vytvořili plakáty a v češtině medailonky žen, které změnily svět, podle nich např. Frida Kahlo, Eliška Junková, Coco Chanel, Milada Horáková, Jane Austen či Božena Němcová. Ve škole pak nainstalovali osvětovou výstavu pro veřejnost i s dotazníkem, který zodpovědělo celkem 214 lidí.

Myslíte si, že akce způsobila ve vaší škole nějakou změnu?

Ano, zavládlo velké nadšení! Připojili se i žáci, kteří nebyli v žákovském týmu a začíná stoupat popularita našeho týmu.
Učitelé ZŠ Prostějov, ul. E. Valenty 52

ZŠ Prostějov, ul. E. Valenty 52
Jak mám třídit odpad?

Základní škola a Mateřská škola Aloise Štěpánka, Dolany

Kam s odpadky?

Žákovský tým uspořádal v roce 2021 pro žáky z 1. stupně a pro děti z mateřské školy dopoledne zaměřené na třídění odpadů. Během této akce žáci a děti plnili úkoly na různých stanovištích, vyrobili si např. kytičku z ruliček od toaletního papíru, prolezli překážkovou dráhu sestavenou z PET lahví, třídili odpadky do připravených nádob na papír, plast a sklo. Žáci během kampaně také monitorovali stav třídění odpadu v obci a to, jak rychle se místní kontejnery na odpad naplní. O výsledcích sledování pak žáci informovali své spolužáky a veřejnost na webových stránkách i facebooku školy.

Voda nad zlato

Žákovský tým se v roce 2022 věnoval tématu plýtvání vodou. Jejich cílem bylo informovat veřejnost a přimět ji k zamýšlení se nad vlastní spotřebou vody. Během akce pro veřejnost si návštěvníci mohli projít jednotlivá stanoviště zaměřená na vodu. Mohli si poskládat vodní puzzle, doplnit přísloví o vodě nebo zodpovědět kvíz o spotřebě vody. Vyzkoušeli si také pohybové aktivity např. nosit vodu na ramenou, projít si opičí dráhu s vodou v kelímku a pokusit se ji nerozlít. Všechna stanoviště byla doplněna informačními plakáty s údaji o spotřebě vody. V rámci odpoledne probíhal i bazar oblečení, jehož výtěžek byl použit na pomoc zvířatům v nouzi.

Co jste se při přípravě kampaně naučili?
Hlavně pracovat a komunikovat s mladšími dětmi, vysvětlit jim úkoly tak, aby to pochopily.
Žákyně ZŠ a MŠ A. Štěpánka, Dolany

**ZŠ a MŠ Aloise Štěpánka,
Dolany**

Kam s odpadky?

Sáčková kampaň I

Tým deseti žáků přistoupil v roce 2021 k problematice plastového odpadu aktivně a nabídl vhodnou alternativu k plastovým sáčkům. Žáci nejprve oslovili rodiče a přátele školy, jestli by jim darovali staré záclony a pak z nich pomohli ušít pytlíky na pečivo a ovoce. Do výroby látkových sáčků se pak zapojili i žáci z 2. stupně ZŠ, kteří nakonec vyrobili téměř 200 sáčků. V červnu se pak v centru Ostravy konala sáčková kampaň, během níž žáci oslovovali kolemjdoucí a vysvětlovali jim, proč je dobré používat látkové sáčky a rozdávali jim je spolu s informačními letáky.

Sáčková kampaň II

Pomoc Ukrajině

V roce 2022 se tým žáků rozhodl pokračovat ve stejném tématu jako rok předešlý. Na základě cenných zkušeností rozšířili spolupráci také na obchod Bez obalu Ostrava, do kterého věnovali látkové sáčky na zeleninu a pečivo. Do výroby sáčků z darovaných záclon a nepotřebných látek se i tentokrát zapojili žáci 2. stupně, kterým se podařilo ušít 254 sáčků. Tyto sáčky pak žákovský tým rozdával během osvětové kampaně i s letáčky v ulicích v Ostravě Dubině a Hrabůvce. Žáci se také zapojili do pomoci ukrajinským uprchlíkům formou materiální sbírky, kdy lidé darovali spacáky, deky, hygienické potřeby, dětskou výživu a trvanlivé potraviny.

Co vás motivovalo, abyste se účastnili kampaně?

*Podle mě zlepšit místo, kde žijeme,
protože sami vidíme, co se válí po zemi.
Žák ZŠ a MŠ Ostrava - Dubina, V. Kosaře 6*

Přemýšlej, pak se oblekej

Na Horním náměstí v Olomouci uspořádali tým žáků v roce 2021 informační kampaň, během níž prostřednictvím výstavy seznámil spolužáky i veřejnost s dopady výroby oblečení nejen na životní prostředí, ale také na zdraví člověka. Výstava se skládala z osmnácti plakátů, které mapovaly tuto problematiku. Akce, které se účastnilo třicet žáků oborů aranžér a cukrář, se konala ve spolupráci s organizací Trend vozíčkářů Olomouc a podpořila její charitativní sbírku Zasukované tkaničky. Výstava pak byla v říjnu 2021 vystavena na pobočce Knihovny města Olomouce, ul. Jugmannova 25.

Plytvání potravinami

Žáci této střední školy uspořádali v dubnu 2022 ve Smetanových sadech v Olomouci kampaň zaměřenou na plýtvání potravinami. Pro veřejnost připravili občerstvení a plakáty s důležitými informacemi o potravinách, jejich složení, potravinové pyramidě a také o jejich plýtvání. Žáci také během průzkumu od účastníků akce zjišťovali, jak s potravinami nakládají. Jejich dotazník vyplnilo celkem 146 respondentů. Výsledkem celé akce bylo vydání kalendáře pro rok 2023, který obsahuje recepty a rady, jak smysluplně potraviny používat také při vaření. Do projektu se zapojili žáci oborů cukrář, číšník a aranžér.

Pozorovali jste po akci nějakou změnu ve svém okolí – u spolužáků nebo rodičů?
Vnímám, že čím dál víc lidí v našem věku začíná nakupovat spíše v second handech než v jiných obchodech. Určitě se snaží tyhle nákupy nějak omezovat.
Žákyně SOŠ obchodu a služeb Olomouc, Štursova 14

BAVLNA

Při výrobě jednoho bavlněného trička se spotřebuje 2.500 l vody. Při pěstování bavlny je nadměrná spotřeba pesticidů, při zpracování bavlny se využívají chemikálie, které unikají do přírody a poškozují zdraví pracovníků v továrnách. Produkce bavlny patří k největším na světě a ročně dosahuje 23.000 metrických tun. Bavlna je mimořádně živivá a náročná rostlina.

**SOŠ obchodu a služeb
Olomouc, Štursova 14**
Přemýšlej, pak se oblekej

Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Svatoplukova 11

Kam s ním?

Cílem kampaně v roce 2021 s názvem „Kam s ním?“ bylo informovat žáky, učitele a veřejnost o vyhazování jídla ze školní jídelny a motivovat je ke změně. Tým sedmi žáků vytvořil v červnu před školou informační výstavu, kterou chtěl upozornit na alarmující množství nezkonsumovaného jídla z jídelny, což je přibližně 300 kg měsíčně. Žáci chtěli motivovat ostatní k odpovědnějšímu chování, chtěli je přivést k zamyšlení nad tím, jaké dopady způsobuje vyhazování jídla. Výstava vysvětlovala, proč by se nad touto problematikou měli žáci zamyslet a jak by měli s jídlem nakládat.

Udržitelná spotřeba

Žákovský tým v roce 2022 prohluboval své znalosti v problematice plýtvání potravinami, kdy žáci na závěr projektu usilovali o to, aby v areálu školy vznikl výběh se dvěma miniprasátky. Prasátka měla jednak zkrmovat část nesnědeného jídla ze školní jídelny, ale zároveň sloužit k edukaci žáků z 1. stupně. Tento záměr se ale nezdařil, proto žáci v červnu uspořádali informační kampaň, která se věnovala tématu plýtvání potravinami a také péče o zvířata.

Naučili jste při přípravě kampaně něco nového, zajímavého?

Poprvé jsem napsala emaily a prosila odborníky o informace. Nakreslil jsem logo projektu, naučili jsme se navzájem si pomáhat, starší pomáhali mladším, seznámili jsme se skrze celou školu, jsme víc samostatní a zodpovědnější.

Žáci ZŠ a MŠ Olomouc, Svatoplukova 11

AKTIVNÍ OBČANSTVÍ V GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

JAK MOC PLÝTVÁME JÍDLEM?

ZŠ a MŠ Olomouc,
Svatoplukova 11
Kam s ním?

Základní škola Floriána Bayera, Kopřivnice, Štramberská 189

Fairtrade proti chudobě a dětské práci

V květnu 2021 se ve škole konal projektový den, který zorganizoval tým sedmi žáků za pomoci svých vyučujících. Všichni žáci ve škole se seznámili s principy Fairtrade a mohli také zhlédnout zajímavé dokumenty o dětské práci ve světě. Žáci nejvíce bavilo vyrábět v rukodělných dílnách náramky, řetízky, panenky, svíčky, mýdla a dřevěné ozdoby z recyklovaných materiálů, které pak byly vystaveny v prostorách školy. Díky dobrovolným příspěvkům a prodeji výrobků pak žáci podpořili projekt s názvem Postavme školu v Africe společností Člověk v tísni, a to částkou 3 000 Kč.

Fairtrade proti chudobě a dětské práci • Stop válce a násilí, pomoc Ukrajině

Tým žáků a učitelů se v roce 2022 rozhodl pokračovat v aktivitách z minulého roku – tvořivé dílny jednotlivých tříd a následná výstava výtvorů vyrobených recyklací různých materiálů měly u žáků i rodičů velký ohlas. Vše bylo tento rok spojeno s tématem Fairtrade, s dětskou prací, lidskými právy a environmentální udržitelností. V květnu se také konala soutěž výtvarných prací na téma Stop válce a násilí, která reagovala na současnou situaci na Ukrajině a zároveň připomněla 80 let výročí úmrtí Floriána Bayera popraveného v roce 1942 v koncentračním táboře Mauthausen. Škola rovněž uspořádala materiální sbírku na pomoc ukrajinským rodinám.

ZŠ F. Bayera, Kopřivnice, Štramberská 189
Fairtrade proti chudobě a dětské práci

Myslíte si, že kampaň způsobila ve vaší škole nějakou změnu?

Žáci teď projevují větší samostatnost, nebojí se prezentovat, mají kultivovanější projev, naučili se argumentovat a dokážou vyjádřit svůj názor. Rozvíjí smysl pro vzájemnou spolupráci a také posilují sociální gramotnost.

Ředitelka ZŠ F. Bayera, Kopřivnice

Základní škola a mateřská škola Mořkov, okres Nový Jičín

Palmový olej – problém?

Žákovský tým se v roce 2021 zaměřil na problematiku palmového oleje. Pro žáky a rodiče byla zorganizována zahradní slavnost a výzva k omezení nákupu potravin s palmovým olejem. Během slavnosti seznámili žáci veřejnost a spolužáky s vlivem používání palmového oleje na životní prostředí a na životy lidí v jihovýchodní Asii. Žáci se snažili ostatní přimět k zamyšlení a pochopení toho, proč je důležité snížit spotřebu palmového oleje. Vytvořili také deskovou hru zaměřenou na čtyři hlavní témata: 1. na palmový olej a ohrožení opic, 2. na potraviny s obsahem palmového oleje, 3. na potraviny bez něj a 4. na vaření bez palmového oleje.

Klimatická změna a její dopady

Akci pro veřejnost uspořádali v roce 2022 žáci této školy v areálu školní zahrady. Pro účastníky bylo připraveno vystoupení dětí z místní MŠ na téma dopadů klimatické změny a stanovité upozorňující na danou problematiku. Rodiče si mohli z akce odnést keramické zápichy, namalovat si obrázek na kamínek a prohlédli si plakáty s informacemi o klimatické změně. V rámci kampaně spolupracovala škola také s uprchlíky z Ukrajiny, kteří pro účastníky připravili občerstvení, uvařili boršč a napekli pirohy. Společně si pak Češi i Ukrajinci zazpívali písničku „Chválím tě Země má“. Účastníci akce mohli také napsat přání naší planetě.

Myslíte si, že má smysl učit o této problematice?

Ano, protože když se o ní bude mluvit co nejvíce, tak by se situace mohla v budoucnu zlepšit. Když produkty s palmovým olejem bude kupovat méně lidí, přestanou se třeba vyrábět. Sníží se tak kácení pralesů a zvířata ve volné přírodě bude více. Ekosystémy selepší.

Žák ZŠ a MŠ Mořkov, okres Nový Jičín

**ZŠ a MŠ Mořkov,
okres Nový Jičín**
Palmový olej – problém?

5 Férová sbírka pro Ukrajinu

Sbírka probíhá každou velkou přestávku u školního bufetu na budově B od 4.4 – 8.4 2022.

prosíme především o:

- balené pečivo,
- ovocné kapsičky,
- konzervy,
- paštky,
- trvanlivé knäckerbrot,
- dětské piškoty,
- instantní polévky,
- zubní pasty,
- kartáčky,
- šampony,
- sprchové gely,
- vlhčené ubrousky

1. ZŠ a MŠ Ptení – Bez palmového oleje: Zachraňte orangutany | **2. ZŠ a MŠ Maleč** – Palmový olej, kontrola složení potravin ve školním skladu | **3. Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683** – Odpovědná spotřeba a odpady, Výstava na stromech | **4. Gymnázium, Olomouc – Hejčín** – Férový piknik na sousedské slavnosti + **5.** Charitativní akce na podporu Ukrajiny | **6. ZŠ Prostějov, ul. E. Valenty 52** – Gender a genderové stereotypy

7. ZŠ a MŠ Aloise Štěpánka, Dolany – Voda nad zlato | 8. SOŠ obchodu a služeb Olomouc, Štursova 14 – Plýtvání potravinami | 9. ZŠ F. Bayera, Koprivnice, Štramberská 189 – Výstava Stop válce a násilí | 10. ZŠ a MŠ Ostrava – Dubina, V. Kosaře 6 – Sběrka pro Ukrajinu | 11. ZŠ a MŠ Olomouc, Svatoplukova 11 – Udržitelná spotřeba | 12. ZŠ a MŠ Mořkov, okres Nový Jičín – Klimatická změna a její dopady, zahradní slavnost

Jak na žákovské kampaně? S odvahou. Sborník příkladů dobré praxe

Autorky | Karin Majerová, Petra Gajová

Grafická úprava | Studio Palec, www.palec.net

Jazyková korektura | Karin Majerová

Vydal | ARPOK, o.p.s., U Botanické zahrady 828/4, 779 00 Olomouc

info@arpok.cz | www.arpok.cz | www.facebook.com/ARPOK.Olomouc

Zdroje:

- OSN (Organizace spojených národů). 2022. *Cíle udržitelného rozvoje*. <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>.
- MMR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR). 2017. *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj*. http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf.
- Fotografie poskytnuté školami z databáze ARPOKu.

ISBN 978-80-908029-9-5

1. vydání

2022

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

| Nadace OSF

